

**Selgitus finantsinstrumentide turgude [MIFI (ISD)] direktiivile –
investeerimisühingud ja teenuse pakkumine**
27. 05. 2004

Direktiivi regulatsiooni alla ei lange

- (i) Isikud, kelle tegevus ei ole investeerimisteenuste pakkumine;
- (ii) Isikud, kelle tegevuseks on enda varade haldamine;
- (iii) Kindlustusandjad (tingimusel, et tegutsevad vastavuses Nõukogu direktiiviga 64/225/EMÜ, Esimese Nõukogu direktiiviga 73/239/EMÜ, ja Nõukogu direktiiviga 2002/83/EL;
- (iv) Isikud, kes ei paku kolmandatele isikutele investeerimisteenuseid, vaid ainult oma emaettevõtjatele, tütarettevõtetele või emaettevõtte teistele tütardele;
- (v) Isikud, kes valitsevad ainult töandja investeerimisskeeme, (töandja pension jne.);
- (vi) Keskpangad, rahvusvahelised investeerimispangad;
- (vii) UCITS ja pensionifondid;

Teenus loetakse alati kliendi soovil pakutuks välja arvatud, kui klient:

- (i) soovib teenust talle personaalselt suunatud teabe alusel
- (ii) vastab talle suunatud pakkumusele (instrumendi või tehingu osas);

Teenus loetakse kliendipoolt initsieerituks ka siis kui klient, kui klient soovib seda avalikkusele tehtud pakkumuse või reklaami tulemusena.

Investeerimisühing

Iga (juriidiline) isik, kelle põhitegevusalaks on ühe või mitme investeerimisteenuse pakkumine kolmandatele isikutele ja/või ühe või mitme investeerimistegevuse tegemine alalise tegevusalana.

Ei pruugi olla juriidiline isik juhul, kui nende õiguslik seisund võimaldab kolmandatele isikutele samaväärset kaitset nagu juriidilise isiku puhul ja nende üle on võimalik teostada piisavat järelevalvet.

Füüsilist isikut võib pidada /lubada tal tegutseda/ “investeerimisühinguks” ainult kui ta täidab MiFI direktiivi ja kapitaliadekvaatsuse direktiiviga (93/6/EMÜ) sätestatud nõudeid ja (i) kolmandate isikute omandiõigused väärtpaberitele ja varadele on tagatud ning seda eriti maksejõuetuse puhul; (ii) maksejõulisuse kontroll peab olema piisav, (iii) tegevus peab olema auditeeritud; (iv) kui tegemist ainult ühe füüsilise isikuga siis piisav kaitse investorite varadele isiku surma puhul.

Tegevusluba

Üldine õiguskeskond jääb suures osas samaks juba kehtiva VTS-i regulatsiooniga.

Krediidiasutused ei vaja eraldi tegevusluba, kuid peavad investeerimisteenuste pakkumisel vastama direktiivi nõuetele.

VTS § 55 sätestab taotluse läbivaatamiseks maksimaalselt 6 kuud, kuid mitte rohkem kui 2 kuud arvates kõigi vajalike dokumentide ja andmete laekumisest. Direktiiv võimaldab sätestada 6 kuud kõigi vajalike andmete laekumisest.

Tegevusloa kehtetuks tunnistamise osas on VTS § 58 üldsõnaline ja ei nõua olulist või korduvat seaduse rikkumist, direktiivist tulenevalt on tegevusloa kehtetuks tunnistamise aluseks siiski oluline ja korduv rikkumine, kuigi liikmesriik võib sätestada ka muid aluseid.

Teenuste pakkumisel kehtib Euroopa Liidu pass st. investeerimisühing võib vabalt kasutada asutamisevabadust, asutades filiaali teises liikmesriigis või kasutades teenuste osutamise vabadust pakkuda piiriüleseid teenuseid.

Piiriüleste teenuste osutamiseks peab investeerimisühing teavitama oma koduriigi järelevalvet a) millises liikmesriigis ta soovib teenust osutada ja b) tegevuskava ja teenuste loetelu mida ta soovib pakkuda, sealjuures ei ole lubatud pakkuda ainult investeerimise kõrvalteenuseid. Kuuaja jooksul teabe saamisest edastab koduriigi järelevalve selle sihtriigi järelevalvele ning seejärel võib investeerimisühing alustada teenuste pakkumisega.

Filiaali asutamiseks peab investeerimisühing teavitama oma koduriigi järelevalvet a) millises liikmesriigis ta soovib teenust osutada ja b) tegevuskava ja teenuste loetelu mida ta soovib pakkuda, sealjuures ei ole lubatud pakkuda ainult investeerimise kõrvalteenuseid, c) asukoht sihtriigis d) isikute nimed kes juhivad filiaali tegevust.

Koduriigi järelevalve edastab saadud teabe kolme kuujooksul, kogu teabe saamisest selle sihtriigi järelevalvele ja lisab teabe investorkaitse skeemikohta, millesse investeerimisühing kuulub. Järelevalve võib teavet mitte edastada juhul kui tal on põhjust kahelda investeerimisühingu võimes pakkuda soovitud teenuseid sihtriigis tulenevalt ühingu finants stabiilsusest või juhtimisest. Motiveeritud vastus kolme kuujooksul! Kahe Sihtriigi järelevalve teavitab kuujooksul koduriigi järelevalve edastatud teabe saamisest arvates investeerimisühingut teabe saamisest või sellise teavitamise puudumisel võib investeerimisühing 2 kuu möödudes alustada tegevust.

Sihtriigi järelevalve pädevusse jääb ärireeglid teenuste pakkumisel klientidele, kliendi tehingukorralduste täitmise reeglid sh. *best execution*, tehingutest teavitamine, pärast kauplemist läbipaistvus, noteeringute andmine.

Sihtriik võib nõuda statistiliste aruannete esitamist ja teabe esitamist et veenduda investeerimisühingu tegevuse seaduslikkuses, kuid ei tohi toimuda diskrimineerimist võrreldes kohalike ettevõtetega.

Nõuded juhtidele

Sisustamine liikmesriigi pädevuses, kuid:

VTS § 79 ranged vormilised nõuded (sisustamata õigusmõisted), pigem suundumus sisulise hinnangu andmisele.

Nt § 79 lg 1kutsealane sobivus ning laitmatu reputatsioon...

ja lg 3 investeerimisühingu juhatuse liikmel peab olema akadeemiline kõrgharidus või sellega võrdsustatud haridus ja investeerimisühingu juhtimiseks vajalik töökogemus.

Direktiiv nõuab piisavalt head reputatsiooni ja piisavaid kogemusi et tagada investeerimisühingu korrapärane ja klientide huvide kaitset tagav juhtimine.

Organisatsioonilised nõuded

Direktiiv artikkel 13 sätestab üldnõuded, Euroopa Komisjon oma alamaktiga sätestab täpsemad nõuded.

Printsiibis suurematele investeerimisteenuseid osutavatele ettevõtetele kõrgendatud nõudmised ressursi ja kvaliteedi osas – samas peavad kõik vastama miinimum standardile. Eesmärk mitte asetada väiksematele teenuse pakkujatele liigset koormist.

- (i) piisav tegevuskavad (*policies*) ja protseduurid, et tagada investeerimisühingu, selle juhtide ja töötajate tegevuse vastavus direktiivi nõuetele ning nende isiklikele väärtpaberitehingutele.
 - a. Sisekontrolli funktsioon (*Compliance function*), Iseseisev ressursiliselt ja ülesannetelt, ärivaldkonnast lahutatud, kvalifikatsioon, järjepidev raporteerimiskohustus juhtidele
 - b. *Code of conduct* – sisaldab investeerimisühingus kehtivaid teenuse osutamise standardeid, käitumisjuhiseid adekvaatseks toimimiseks õigus ja järelevalve keskkonnas, töötajate isiklike tehingute tegemise juhiseid, huvidekonfliktis käitumise juhiseid
 - c. Isiklikud tehingud – tuleb vältida olukordi kus hinnatundlikku teavet omavad isikud teeksid enda arvelt või enda huvides tehinguid (ka lähedaste või tuttavate tehingud) mis võivad sattuda vastuollu inv.ühingu kohustustustega viimase klientide ees. Tehingu jälg – peab olema võimalik identifitseerida isiklike tehinguid.
- (ii) Investeerimisühing peab tagama talitluspidevuse –
 - a. Sõltuvalt tegevuse keerukusest – hinnata *case by case basis*
 - b. Selge, dokumenteeritud ja arusaadav otsustusmehhanism, vastuse ja tööülesannete selge jaotamine, kirjalikud protseduurid, sisekontrolli mehhanismid, dokumendi haldus ja säilitamine, IT, raamatupidamise asjakohasus ja algdokumentide säilitamine,
- (iii) Ostes sisse investeerimisteenuste osutamiseks teenuseid kolmandatelt isikutel peab investeerimisühing vältima liigset/asjatut operatsioonilist riski
 - a. Nn. *materiality test* – kui sisseostetud teenus lakkab funktsioneerimast või on ebapiisav ei tohi see seada ohtu investeerimisühingu tegevust ega selle vastavust esitatavatele nõuetele.
- (iv) Investeerimisühing peab säilitama andmed kõikidest tehingutest ja teenustest viisil et järelevalvel oleks võimalik veenduda et investeerimisühingu tegevus vastab direktiivile
 - a. 5 aastat
 - b. kohustus 1 aasta telefon teel saadud /antud tehingukorraldused
 - c. alamaktiga miinimum kataloog andmetest mida peab säilitama
- (v) Peab tagama klientidele kuuluva vara säilimise sh maksejõuetuse puhul
 - a. Sh majasisene allokatsioon (soovitavalt ka klient vis-à-vis deponitoorium)
- (vi) Klientide vara peab olema lahutatud investeerimisühingu varast

CESR soovitused komisjonile

Soovituste eelnõu on saadetud avalikuks komenteerimiseks võimalik leida veebilehelt www.cesr-eu.org.

Huvide konflikt

Investeeringisühingul on kohustus identifitseerida huvidekonfliktid, mis võivad kerkida nende sh. juhid, töötajad ja seotud agendid, ning klientide vahel või klientide vahel. Huvide konfliktide juhtimiseks tuleb välja töötada organisatsioonilised ja juhtimisprotseduurid viisil, et klientide huvid oleks kaitstud - selle võimatuse korral teavitada klienti huvide konfliktist selgitada huvidekonflikti sisu enne teenuse osutamist.

Ärireeglid teenuste pakkumisel klientidele

Üldnõuded – Investeeringisühing peab teenuse osutamisel käituma ausalt, professionaalselt vastavalt kliendi parimatele huvidele.

Kogu kliendile pakutav teave sh. turundusinfo peab olema üheselt mõistetav, aus ja ei tohi olla eksitav. Turundusinfo peab olema selgelt eristatav muust teabest.

Kliendid peavad saama teavet, viisil et nad mõistaks investeerimisteenusega seonduvaid riske ja suudaksid teha informeeritud ja “haritud” otsuse.

- (i) investeeringisühingu ja selle teenuste kohta
- (ii) finantsinstrumentide ja investeerimisstrateegiate kohta sh riski analüüs instrumendi ja strateegia kohta
- (iii) tehingute täitmise keskkonnad, platvormid või turud (*executing venues*)
- (iv) teenuse ja tehingu kulud muud seotud teenustasud

Tunne oma klienti – portfelli halduse või investeerimissoovituse (ja ka muude investeerimisteenuste puhul) andmisel peab investeeringisühing küsima teavet kliendilt tema teadmiste ja kogemuste kohta investeerimistegevuses konkreetse teenuse või instrumendi suhtes, tema varalise seisundi ja investeerimise eesmärkide kohta viisil, et investeeringisühingul oleks võimalik soovitada kliendile sobilikke teenuseid või tooteid. Teenuste pakkumine teise investeeringisühingu vahendusel. Kliendil alati õigus keelduda teabe andmisest, sellisel juhul investeeringisühingul kohustus hoiatada klienti, et tal puudub teave et hinnata toodete sobilikkust kliendile, sama ka siis kui investeeringisühing leiab et toode või teenus ei ole sobilik kliendile. Hoiatada võib standardiseeritud vormis – online teenused.

Juhul kui teenuseks ainult tehingukorralduste täitmine või nende edastamine ei pea tunne oma klienti põhimõtet rakendama kui täidetud järgmised tingimused:

- (i) instrumendid on – reguleeritud turule kauplemiseks võetud aktsiad, rahaturuinstrumendid, UCITS osakud ja muud mitte-komplektsed instrumendid
- (ii) teenus on osutatud kliendi algatusel
- (iii) klienti teavitatakse et investeeringisühingul ei ole kohustust hinnata teenuse osutamise sobilikkust, võib teha standardiseeritud vormis
- (iv) huvide konfliktid on maandatud või neist teavitatakse

Kliendiga tuleb sõlmida leping, talle edastada aruandeid teenuse osutamisest, tehtud tehingutest ja seonduvatest kuludest.

Seotud agendid

Uus mõiste juurutatud direktiiviga. Seotud agent e. investeerimisnõustaja on isik, kes soovib investeerimisühingu teenuseid, võtab vastu klientide korraldusi, nõustab kliente. Seotud agent tegutseb finantsiliselt sõltumatule, ent investeerimisühingu vastutusel, mis puudutab teenuste pakkumist ja osutamist. Liikmesriigil on õigus lubada seotud agentide lubamist oma äranägemisel. Juhul kui liikmesriik lubab investeerimisnõustajaid tuleb luua avalik register.

Audiitori teavitamiskohustus

VTS puudub audiitori kaitse klausel mille kohaselt järelevalveteabe edastamist ei käsitleta lepingu või õigusakti rikkumisena ning see ei too kaasa vastutust.